

МОВОЗНАВСТВО ТА ЛІТЕРАТУРА

УДК 373.5.016:821.161.2.09:004
DOI: 10.37026/2520-6427-2025-122-2-76-81

Мар'яна ЯГНИЧ,
аспірантка кафедри української
та зарубіжної літератур
і методик їх навчання
Тернопільського національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна
ORCID: 0000-0002-2062-9215
e-mail: marianna2703marianna@gmail.com

Наталія ГРИЦАК,
доктор педагогічних наук,
кандидат філологічних наук,
професор кафедри української
та зарубіжної літератур і методик їх навчання
Тернопільського національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна
ORCID: 0000-0003-4744-7072
e-mail: grycak78@ukr.net

ШКІЛЬНИЙ ПІДРУЧНИК З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ

Анотація. У статті проаналізовано навчально-методичне забезпечення з української літератури у 5–7 класах у контексті міжмистецьких зв'язків. Розглянуто підручники, оцінено рівень реалізації культурної компетентності відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти. Особлива увага приділяється інтермедіальному аналізу, який сприяє встановленню зв'язків між літературою та іншими видами мистецтва, зокрема живописом, музикою та кінематографом. Дослідження свідчить, що шкільні підручники передбачають мистецький контекст у вивченні української літератури, інтегруючи різні види мистецтва для поглибленого розуміння художніх текстів. Аналіз шкільних підручників доводить, що авторами запропоновано низку рубрик («У колі мистецтв!», «Література в колі мистецтв», «Мистецькі діалоги»

тощо), присвячених міжмистецьким зв'язкам.

Наголошується на необхідності впровадження засобів інтермедіального аналізу, що дозволить сформувати в учнів здатність глибше інтерпретувати літературні твори через призму інших мистецьких форм. Доведено, що хоча шкільні підручники закладають основу для міжмистецького аналізу, все ж потребують удосконалення у напрямі розвитку методології взаємодії літератури з мистецтвом. Перспективним напрямом подальших досліджень визначено розробку ефективних методів застосування інтермедіального аналізу в шкільній освіті.

Ключові слова: підручник з української літератури, культурна компетентність, інтермедіальність, інтермедіальний аналіз, вивчення художнього твору, учні, міжмистецькі зв'язки, урок літератури.

Mariana YAHNYCH,
PhD-student of the Department of Ukrainian
and Foreign Literatures
and Methods of Their Teaching,
Ternopil Volodymyr Hnatiuk
National Pedagogical University,
Ternopil, Ukraine
ORCID: 0000-0002-2062-9215
e-mail: marianna2703marianna@gmail.com

Nataliya HRYTSAK,
 Doctor of Pedagogical Sciences,
 Candidate of Philological Sciences,
 Professor of the Department of Ukrainian
 and Foreign Literatures and Methods of Their Teaching,
 Ternopil Volodymyr Hnatiuk
 National Pedagogical University,
 Ternopil, Ukraine
 ORCID: 0000-0003-4744-7072
 e-mail: grycak78@ukr.net

SCHOOL TEXTBOOK ON UKRAINIAN LITERATURE AS A TOOL FOR FORMING STUDENTS CULTURAL COMPETENCE

Abstract. *The article analyzes the educational and methodological support for Ukrainian literature in grades 5–7 in the context of inter-artistic connections. The textbooks are reviewed, the level of implementation of cultural competence is assessed in accordance with the State Standard of Basic Secondary Education. Special attention is paid to inter-media analysis, which helps to establish connections between literature and other types of art, in particular painting, music and cinema. The study shows that school textbooks provide for an artistic context in the study of Ukrainian literature, integrating various types of art for an in-depth understanding of artistic texts. The analysis of school textbooks showed that the authors proposed a number of headings (“In the circle of arts!”, “Literature in the circle of arts”, “Artistic dialogues”, etc.) dedicated to inter-artistic connections.*

The article emphasizes the need to introduce intermedia analysis tools, which will allow students to develop the ability to more deeply interpret literary works through the prism of other art forms. It is proven that although school textbooks lay the foundation for interartistic analysis, they still need improvement in the direction of developing the methodology of interaction between literature and art. A promising direction for further research is the development of effective methods for applying intermedia analysis in school education.

Key words: *textbook on Ukrainian literature, cultural competence, intermediality, intermediate analysis, study of artistic work, students, inter-artistic connections, literature lesson.*

Постановка проблеми. Встановлення зв'язків між літературою та іншими видами мистецтва є важливим аспектом культурної компетентності, що акцентує увагу на здатності «розуміти і цінувати творчі способи вираження та передачі ідей у різних культурах через різні види мистецтва та інші культурні форми; прагненні до розвитку і вираження власних ідей, почуттів засобами культури і мистецтва» (Державний стандарт базової середньої освіти, 2020).

Окрім формування грамотних мовців та читачів, в умовах сьогодення важливим є розвиток емоцій, творчих здібностей та ціннісних орієнтирів через культурну компетентність. Серед вимог до знань учнів, які

входять до культурної компетентності, є вміння «читати, аналізувати та інтерпретувати тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) українських і зарубіжних авторів; сприймати і осмислювати цінності, актуалізовані в текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) українських і зарубіжних авторів; використовувати досвід взаємодії з творами мистецтва в життєвих ситуаціях для формування власного світогляду та збагачення досвіду; створювати тексти з вираженням власних ідей, досвіду та почуттів і використанням відповідних художніх засобів; добирати тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) для задоволення власних пізнавальних та естетичних потреб» (Державний стандарт базової середньої освіти, 2020). На нашу думку, інтермедіальний аналіз на уроках української літератури є ефективним інструментом досягнення позитивного ставлення учнів до мистецтва, зацікавлення їх світовими та вітчизняними культурними здобутками. Подібної думки дотримується В. Бойта, зокрема наголошує на важливості «формування творчої особистості учня через різні види мистецтв» (Бойта, 2020). Використання інтермедіального аналізу на уроках літератури зумовлює потребу огляду змістового наповнення мистецького контексту шкільних підручників з літератури.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. Проблема створення якісного навчального забезпечення шкільного курсу української літератури висвітлена у публікаціях Н. Бондаренко, Н. Гоголь, Н. Грицак, М. Гудз, О. Слижук, О. Ісаєвої, В. Пахаренко, Т. Яценко та інших.

Аналіз наукових праць засвідчує, що ключовими напрямками окресленої проблеми є: формування медіаграмотності учнів засобами шкільного підручника (Н. Грицак, М. Гудз та ін.), мистецький контекст (Н. Гоголь, Т. Яценко та ін.), розвиток читачької грамотності (Н. Бондаренко, О. Слижук, Т. Яценко та ін.), формування метанавичок сучасних учнів (О. Ісаєва та ін.) тощо.

Мета статті – проаналізувати шкільні підручники з української літератури щодо реалізації культурної компетентності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно з Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти України (постанова КМУ

від 30.09.2020 № 898) літературна освіта передбачає вивчення художніх творів у мистецькому контексті. Зв'язки між літературою та іншими видами мистецтва підкреслюються в культурній компетентності, яка включає здатність розуміти та цінувати творчі способи вираження і передачі ідей у різних культурах через різні види мистецтва. Оскільки наскрізними в усіх ключових компетентностях є вміння читати з розумінням, емоційним, інтелектуальним та естетичним сприйняттям, а також здатність діяти творчо, інтермедіальний аналіз є ефективним підходом для реалізації культурної компетентності на уроках української літератури.

Розуміння міжмистецької взаємодії через інтермедіальність розширює горизонти учнів та підкреслює роль художнього тексту в культурному розвитку. На підтвердження цієї думки Н. Лупак зазначає, що «процес культурної ідентифікації особистості допомагає індивіду набувати широких культурологічних поглядів, соціальних компетентностей, ціннісних орієнтацій; засвоювати морально-етичні, естетичні норми і правила поведінки, розвивати адаптивні та креативні здібності з метою успішної життєдіяльності в єдиному європейському співтоваристві» (Лупак, 2021, с. 170). Т. Яценко та І. Тригуб також акцентують увагу на тому, що «поглиблення в учнів інтерпретаційних умінь аналізу літературного твору засобами різних видів мистецтва – це процес цілісного сприймання твору, що передбачає встановлення зв'язків як усередині літературного твору, так і в контексті літературного процесу, художньої культури певної доби, та усвідомлення цих зв'язків як діалогу митця зі світом, читача з митцем, а через нього – з іншою культурою, з іншим буттям» (Яценко, Тригуб, 2018, с. 18). Окрім того, вчена Н. Гоголь переконує, що «реалізація культурологічного підходу на уроках української літератури дає можливість учителю-словеснику працювати творчо, широко застосовувати методи, прийомі й форми роботи з урахуванням змісту навчального матеріалу, рівня читачької компетентності школярів, використовувати твори мистецтва з їх потужною силою емоційного впливу, що сприятиме розвитку загальнокультурної компетентності сучасних учнів (Гоголь, 2019).

Г. Островська наголошує на завданнях культурологічного вивчення літератури, які включають урахування аксіологічного складника уроку, формування гуманізму, розвитку інтересу до полікультурного простору, засвоєння загальнолюдського досвіду, збагачення знань про світову культуру, розвиток комунікативної компетентності, виявлення мистецьких паралелей, застосування міжпредметних зв'язків, визначення особливостей розвитку національних літератур (Сучасний урок світової літератури, 2012, с. 8).

З огляду на це, мета мовно-літературної освіти полягає у розвитку компетентних мовців і читачів, емоційно-чуттєвого досвіду, творчої самореалізації, формування ціннісних орієнтацій і ставлень учнів через культурну компетентність. Вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів включають вміння читати, аналізувати та інтерпретувати тексти, сприймати й осмислювати цінності, використовувати досвід взаємодії з творами мистецтва, створювати тексти з вираженням власних ідей і почуттів, добирати

тексти для задоволення пізнавальних та естетичних потреб. Інтермедіальний аналіз на уроках української літератури сприяє позитивному ставленню учнів до мистецтва, зацікавленню культурними здобутками та вмінню сприймати літературний твір як структуру, відкриту для читачьких інтерпретацій.

Сучасні підручники з української літератури для учнів 5–7 класів спрямовані на практичне виконання завдань, визначених модельними навчальними програмами. Зважаючи на це, погоджуємось із думкою Н. Гоголь, що сучасний підручник з української літератури має бути «технологізованою навчальною книгою, у якій учні можуть отримати розлогу мистецтвознавчу інформацію про світові та українські культурні надбання» (Гоголь, Туряниця, 2021, с. 175).

У контексті нашої теми розглянемо зміст підручників. Так, відповідно до загальнодидактичних принципів навчання, виклад матеріалу у підручниках для 5 класу реалізує:

- принцип науковості (підручники містять достовірну та актуальну інформацію про мистецько-естетичні особливості творчості письменників, що сприяє глибокому розумінню авторської думки, художньо-стилістичних особливостей твору, жанрової специфіки, місця твору в українській та світовій літературі тощо);

- принцип проблемності (наприклад, у підручнику для 5 класу авторів Т. Яценко, В. Пахаренко, О. Слижук (Яценко, 2022) запропоновано рубрику «Поміркуй!», де подано систему завдань і запитань для розуміння прочитаного та закріплення навчального матеріалу. Наведемо приклад: *«Поміркуй! Розглянь ілюстрації української художниці Галини Сокиринської до збірки віршів і загадок Л. Глібова «Котилася тарілочка». Подумай, який із малюнків ілюструє загадку «Бачить – не бачить...», а який – «Котилася тарілочка...». Які образи, відтворені на малюнках, тобі найбільше сподобалися? Чому? Чи допомогли тобі візуальні образи, створені художницею за мотивами загадок Л. Глібова, виразніше уявити поетичні образи? Який висновок про зв'язок між різними видами мистецтва (літературою та образотворчим мистецтвом) ти можеш зробити?»*; у підручнику для 5 класу за редакцією В. Заболотного (Заболотний, 2022) окремо виділена рубрика «Міркуємо»: *«Припустімо, що люди не навчилися писати вірші, складати пісні, а митці / мисткині слова пишуть лише оповідання, повісті, романи, казки. Що ми, на вашу думку, втратили б від цього?»* тощо);

- принцип наочності реалізується в аналізованих підручниках з української літератури через використання переважно образних (ілюстративно-художніх) та умовно-схематичних зображень. Наприклад, у підручниках Т. Яценко, В. Пахаренко, О. Слижук запропоновано рубрику «У колі мистецтв!». Так, автори справедливо зазначають, що ця рубрика є «пізнавальною і доступною», адже «навчальна інформація про українські культурні надбання (репродукції картин, фото скульптури, архітектурних пам'яток, короткий аналіз художніх полотен і музичних творів тощо) допомагає глибокому осмисленню ідейно-художнього змісту літературного твору, формуванню вмінь проводити

мистецькі паралелі в процесі його вивчення» (Яценко, Пахаренко, 2022). Натомість, у підручнику В. Заболотного, О. Заболотного, О. Слоньовської, І. Ярмольської (Заболотний, 2022) представлені схеми, що пояснюють поняття «ліричний герой» та «ліричний твір» у розділі «Музика поетичного слова». Ці схеми виділяють основні ознаки та особливості ліричних творів. До кожного з вивчених поетичних текстів автори пропонують візуальні матеріали з вітчизняного мистецтва, такі як картини І. Айвазовського «Захід сонця. Самотній вітрильник», А. Куїнджі «Червоний захід сонця» до вірша Т. Шевченка «За сонцем хмаронька пливе...», Т. Яблонської «На березі», Г. Кириченка «Пейзаж» до вірша М. Вінграновського «Сама собою річка ця тече» тощо.

Як показує аналіз, сучасні підручники з української літератури для 5 класу містять достатньо інформативно-теоретичного матеріалу для вивчення художнього твору, пропонують цікаві візуальні доповнення (схеми, таблиці, репродукції картин, ілюстрації) та різноманітні завдання для самостійної роботи учнів. Проте, попри чітко виділені у підручниках мистецькі рубрики, вони реалізуються не до всіх пропонованих художніх творів та мають суто інформативний характер, де учням у вигляді текстової довідки акцентують увагу на історичному й культурному контексті їхнього написання без опрацювання системи завдань і запитань, чи взаємодії з самими творами мистецтва для кращого осмислення додаткового матеріалу.

Українська література у 6 класі передбачає ознайомлення учнів із художніми творами через призму народних традицій. У підручнику О. Авраменка з української літератури для 6 класу (Авраменко, 2023) аналізуються історичні аспекти народної творчості, а зв'язок з візуальним мистецтвом, таким як живопис і скульптура, подано фрагментарно. Завдання передбачають інтеграцію з іншими дисциплінами, але репродукції картин або згадки про живопис майже відсутні, що вважаємо недоліком, оскільки відсутність аналізу образотворчого мистецтва позбавляє учнів можливості порівнювати літературні образи з художніми творами, що могло б покращити їхнє творче сприймання, креативне мислення та навички самостійної інтерпретації творів мистецтва. Іншу проблему спостерігаємо у підручнику для 6 класу В. Архипової, С. Січкара, С. Шило (2023), де використано репродукції картин, але вони виконують здебільшого виключно ілюстративну функцію, без глибокого аналізу чи супровідних завдань.

Подібні недоліки фіксуємо й у інших підручниках для 7 класу. Автори вводять мистецькі рубрики «Література в колі мистецтв» (Л. Коваленко, 2024), «Мистецькі діалоги» (Т. Яценко, 2024), що передбачають встановлення паралелей між художніми образами української літератури з іншими видами мистецтва, пропонують завдання на визначення провідних мотивів картин українських художників, наприклад: «Опиши картину І. Соколова «Проводи рекрутів». Як її зміст перегукується зі змістом пісні «В суботу пізенько...» (Коваленко, 2024, с. 25); покликання на пісню, створені за мотивами віршів українських поетів, до прикладу завдання, які спонукають до самостійної пошукової діяльності: «Знайди в інтернеті та послухай

пісню «Завірюха» на слова І. Чернілевського. Поділися своїми враженнями» (Яценко, 2024, с. 92), «Прочитайте вірш виразно й послухайте пісню «Журавлі» («Чуєш, брате мій...») у виконанні різних митців за покликанням: <https://cutt.ly/LwPbYs8m> чи QR-кодом» (Калинич, Дячок, 2024, с. 27). Проте, відсутність системи запитань і завдань до творів інших видів мистецтва, на нашу думку, обмежує міжмистецьку взаємодію в навчальному процесі. Якщо репродукції картин подані без супровідних завдань, вони залишаються лише ілюстраціями, а не засобами для осмислення тексту. Важливо, щоб підручники не лише показували ці картини, але й допомагали учням встановити зв'язок між ними та поетичними творами через порівняння образів, настроїв, символіки, художніх засобів, виявлення спільного та відмінного, висловлення власної думки про твір та його вплив на емоції. Ми вважаємо, що саме акцент на мистецьких взаємозв'язках допоможе учням глибше зрозуміти зв'язок між літературою та іншими видами мистецтва, розвинути уяву, критичне мислення та естетичний смак.

Висновки. Проаналізувавши підручники з української літератури для учнів 5, 6, 7-х класів, можемо зробити такі висновки:

1. У проаналізованих підручниках чітко простежується використання мистецьких контекстів. Позитивним аспектом є наявність рубрик, що сприяють взаємодії художнього тексту з іншими видами мистецтва, зокрема «Мистецька хвилинка», «У колі мистецтв» тощо. Підручники містять значну кількість візуального контенту (ілюстрації, репродукції картин, QR-коди з покликаннями на аудіо- та відеозаписи), що допомагає краще сприймати поетичні твори.

2. Завдання, спрямовані на осмислення поетичних текстів, представлені в методичних блоках підручників. Однак варто відзначити недостатню кількість аналітичних завдань, які б допомогли учням глибше зрозуміти зв'язок між поезією та мистецтвом. У більшості підручників не вистачає системних вправ на порівняння художніх образів у літературі та живописі, аналіз музичного оформлення поетичних творів, а також зв'язку поезії з кінематографом. Деякі підручники надають інформацію про мистецький контекст лише інформативно, без належної методичної обробки. Тому, було б добре, якби автори доповнили їх відповідними завданнями.

Отже, аналіз шкільних підручників свідчить, що інтеграція літературної освіти із загальнокультурним контекстом є важливим елементом сучасного освітнього процесу. Авторські колективи враховують мистецький контекст, але потребують покращення методики аналізу зв'язку літератури з іншими мистецтвами, найкраще для цього підходить використання засобів інтермедіального аналізу.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в створенні ефективних методів упровадження засобів інтермедіального аналізу на уроках української літератури в школі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Державний стандарт базової середньої освіти. (2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/>

show/898-2020-%D0%BF#n16 (дата звернення: 01.05.2025).

Бойта, В. (2020). Елементи інтермедіального аналізу на заняттях із літератури у коледжах художньо-естетичного профілю. *Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент*. № 16. С. 129–140. DOI: 10.37041/2410-4434-2020-16-10.

Лупак, Н. (2021). Теорія і практика формування комунікативної компетентності майбутніх учителів мистецьких спеціальностей на засадах інтермедіальної технології: дис. д-ра пед. наук: 13.00.04/Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. Тернопіль. 610 с.

Яценко, Т., Тригуб, І. (2018). Шедеври модернізму: вивчення української і зарубіжної літератури у мистецькому контексті: програма спецкурсу. Тернопіль: Підручники і посібники. 68 с.

Гоголь, Н. (2019). Шляхи реалізації культурологічного підходу засобами шкільного підручника української літератури для 5 класу. *Педагогічні науки: збірник наукових праць*. № 86. С. 97–102. DOI: 10.32999/ksu2413-1865/2019-86-17.

Сучасний урок світової літератури: діалогічний підхід: навч.-метод. матеріали для учителя світ. літ.: у 2-х ч. (2012) / за заг. ред. Г. О. Островської, Я. В. Козленко. Івано-Франківськ: Симфонія форте. Ч. 1. 92 с.

Гоголь, Н., Турияниця, З. (2021). Культурологічний підхід у підручниках української літератури для 5–6 класів НУШ: традиції та новаторство наукової школи Ніли Волошиної. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. Вип. 2 (46). № 1 (54). С. 171–178. DOI: 10.31376/2410-0897-2024-1-54-171-178.

Яценко, Т., Пахаренко, В., Слижук, О. (2022). Українська література: підруч. для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Видавничий дім «Освіта». 256 с. URL: https://files.pidruchnyk.com.ua/uploads/book/5_ukrlit_yacenko_2022.pdf (дата звернення: 01.05.2025).

Заболотний, В., Заболотний, О., Слоньовська, О., Ярмольська, І. (2022). Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Літера ЛТД. 208 с. URL: https://files.pidruchnyk.com.ua/uploads/book/5_ukrlit_zabolot_2022.pdf (дата звернення: 01.05.2025).

Яценко, Т., Пахаренко, В. (2022). Ключові компетентності в змісті підручника української літератури для 5 класу Нової української школи. *Проблеми сучасного підручника*. Вип. 28. С. 202–211. DOI: 10.32405/2411-1309-2022-28-202-211.

Авраменко, О. (2023). Українська література: підруч. для 6 кл. закл. загальн. середн. освіти. Київ: Грамота. 224 с. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/2618-ukralit-6-klas-avramenko-2023.html> (дата звернення: 01.05.2025).

Архипова, В., Січкара, С., Шило, С. (2023). Українська література: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. Чернівці: МПП «Букрек». 248 с. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/2615-ukralit-6-klas-arkhyrova.html> (дата звернення: 01.05.2025).

Коваленко, Л., Бернадська, Н. (2024). Українська література: підруч. для 7 класу закладів загальної

середньої освіти. Київ: Видавничий дім «Освіта». 272 с. URL: <https://files.pidruchnyk.com.ua/uploads/book/7-klas-ukrlit-kovalenko-2024.pdf> (дата звернення: 01.05.2025).

Яценко, Т., Пахаренко, В., Слижук, О., Тригуб, І. (2024). Українська література: підруч. для 7 кл. закл. загальн. середн. освіти. Київ: Грамота. 288 с. URL: <https://files.pidruchnyk.com.ua/uploads/book/7-klas-ukrlit-yacenko-2024.pdf> (дата звернення: 01.05.2025).

Калинич, О., Дячок, С. (2024). Українська література: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти / за ред. Ю. Ковбасенка. Тернопіль: Астон. 304 с. URL: <https://files.pidruchnyk.com.ua/uploads/book/7-klas-ukrlit-kalynych-2024.pdf> (дата звернення: 01.05.2025).

REFERENCES

Derzhavnyi standart bazovoi serednoi osvity [State standard of basic secondary education]. (2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#n16> (data zvernennia: 01.05.2025). [in Ukrainian].

Boita, V. (2020). Elementy intermedialnoho analizu na zaniattiakh iz literatury u koledzhakh khudozhno-estetychnoho profilu [Elements of intermedial analysis in literature classes in colleges of artistic and aesthetic profile]. *Mystetska osvita: zmist, tekhnolohii, menedzhment*. № 16. S. 129–140. [in Ukrainian].

Lupak, N. (2021). Teoriia i praktyka formuvannia komunikatyvnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv mystetskykh spetsialnostei na zasadakh intermedialnoi tekhnolohii [Theory and practice of forming communicative competence of future teachers of art specialties on the basis of intermedia technology]: dys. d-ra ped. nauk: 13.00.04 / Ternopil'skyi nats. ped. un-t im. V. Hnatiuka. Ternopil. 610 s. [in Ukrainian].

Yatsenko, T., Tryhub, I. (2018). Shedevry modernizmu: vyvchennia ukrainskoi i zarubizhnoi literatury u mystetskomu konteksti [Masterpieces of Modernism: Study of Ukrainian and Foreign Literature in an Artistic Context]: prohrama spetskursu. Ternopil: Pidruchnyky i posibnyky. 68 s. [in Ukrainian].

Hohol, N. (2019). Shliakhy realizatsii kulturolohichnoho pidkhotu zasobamy shkilnoho pidruchnyka ukrainskoi literatury dlia 5 klasu [Ways to implement a cultural approach using a school textbook of Ukrainian literature for grade 5]. *Pedahohichni nauky: zbirnyk naukovykh prats*. № 86. S. 97–102. [in Ukrainian].

Suchasnyi urok svitovoi literatury: dialohichniy pidkhid [A Modern Lesson in World Literature: A Dialogic Approach]: navch.-metod. materialy dlia uchytelia svit. lit.: u 2-kh ch. (2012) / za zah. red. H. O. Ostrovskoi, Ya. V. Kozlenko. Ivano-Frankivsk: Symfoniia forte. Ch. 1. 92 s. [in Ukrainian].

Hohol, N., Turianytsia, Z. (2021). Kulturolohichniy pidkhid u pidruchnykakh ukrainskoi literatury dlia 5-6 klasiv NUSH: tradytsii ta novatorstvo naukovoї shkoly Nily Voloshynoi [Culturological approach in Ukrainian literature textbooks for grades 5–6 of the National School of Arts: traditions and innovations of the scientific school of Nila Voloshyna]. *Visnyk Hlukhivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Oleksandra Dovzhenka*.

Vyp. 2 (46). №1 (54). S. 171–178. [in Ukrainian].

Yatsenko, T., Pakhareno, V., Slyzhuk, O. (2022). *Ukrainska literatura [Ukrainian literature]: pidruch. dlia 5 klasu zakladiv zahalnoi serednoi osvity*. Kyiv: Vydavnychiy dim «Osvita». 256 s. URL: https://files.pidruchnyk.com.ua/uploads/book/5_ukrlit_yacenko_2022.pdf (data zvernennia: 01.05.2025). [in Ukrainian].

Zabolotnyi, V., Zabolotnyi, O., Slonovska, O., Yarmulska, I. (2022). *Ukrainska literatura [Ukrainian literature]: pidruchnyk dlia 5 klasu zakladiv zahalnoi serednoi osvity*. Kyiv: Litera LTD. 208 s. URL: https://files.pidruchnyk.com.ua/uploads/book/5_ukrlit_zabolot_2022.pdf (data zvernennia: 01.05.2025). [in Ukrainian].

Yatsenko, T., Pakhareno, V. (2022). *Kliuchovi kompetentnosti v zmist pidruchnyka ukrainskoi literatury dlia 5 klasu Novoi ukrainskoi shkoly [Key competencies in the content of the Ukrainian literature textbook for grade 5 of the New Ukrainian School]*. *Problemy suchasnoho pidruchnyka*. Vyp. 28. S. 202–211. [in Ukrainian].

Avramenko, O. (2023). *Ukrainska literatura [Ukrainian literature]: pidruch. dlia 6 kl. zakl. zahaln. seredn. osvity*. Kyiv: Hramota. 224 s. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/2618-ukralit-6-klas-avramenko-2023.html> (data zvernennia: 01.05.2025). [in Ukrainian].

Arkhypova, V., Sichkar, S., Shylo, S. (2023). *Ukrainska literatura [Ukrainian literature]: pidruchnyk dlia 6 klasu zakladiv zahalnoi serednoi osvity*. Chernivtsi: MPP «Bukrek». 248 s. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/2615-ukralit-6-klas-arkhypova.html> (data zvernennia: 01.05.2025). [in Ukrainian].

Kovalenko, L., Bernadska, N. (2024). *Ukrainska literatura [Ukrainian literature]: pidruch. dlia 7 klasu zakladiv zahalnoi serednoi osvity*. Kyiv: Vydavnychiy dim «Osvita». 272 s. URL: <https://files.pidruchnyk.com.ua/uploads/book/7-klas-ukrlit-kovalenko-2024.pdf> (data zvernennia: 01.05.2025). [in Ukrainian].

Yatsenko, T., Pakhareno, V., Slyzhuk, O., Tryhub, I. (2024). *Ukrainska literatura [Ukrainian literature]: pidruch. dlia 7 kl. zakl. zahaln. seredn. osvity*. Kyiv: Hramota. 288 s. URL: <https://files.pidruchnyk.com.ua/uploads/book/7-klas-ukrlit-yacenko-2024.pdf> (data zvernennia: 01.05.2025). [in Ukrainian].

Kalynych, O., Diachok, S. (2024). *Ukrainska literatura [Ukrainian literature]: pidruchnyk dlia 7 klasu zakladiv zahalnoi serednoi osvity / za red. Y. Kovbasenka*. Ternopil: Aston. 304 s. URL: <https://files.pidruchnyk.com.ua/uploads/book/7-klas-ukrlit-kalynych-2024.pdf> (data zvernennia: 01.05.2025). [in Ukrainian].

Дата надходження до редакції: 12.05.2025